

Imigassaarniarnerup pisiniarfinit avissaartillugu immikkut imigassaarniarfeqalernissaa pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut.

(Charlotte Pike, Inuit Ataqatigiit)

Akissuteqaat

(Peqqinnissamut Naalackersuisoq)

Imigassaq aalakoornartulik oqallisigineqarnissaa pingaaruteqangaarpoq. Imigassaq aalakoornartulik inuup ilorrisimaarnissaanut, peqqissussaanut napparsimaneranullu annertuumik sunniuteqartarpoq. Annertuumik imigassamik aalakoornartutorneq timitsinnut eqqarsartaatsitsinnullu peqqissutsimut kisimi kingunerluuteqartitsineq ajorpoq. Imigassaq aalakoornartulik meerartatsinnut, inuusuttortatsinnut aamma ilaqutariinnitsinnut ajornartorsiuteqarnitsinnut annertuumik pisoqataavoq. Pisussaaffigaarput imigassamik aalakoornartulimmik imernerup annikillinissaanut, inuusuttut imigassamik aalakoornartutoqqaarnerat kinguartinissaanut peqqinnartumik imigassamik imertariaatsinut tapersiisunik aaqqiissutissanik nassaarnissatsinnut.

Ukiuni arlalikkuutaani sivisuumik imigassamik aalakoornartortalimmik eqqussuineq appariartuinnarsimanera takusimavarput. Maanna ajoraluartumik takusinnaalerparput imigassamik aalakoornartortalinnik eqqussuineq annertusisimasoq, tamannalu pivoq imigassaq pillugu inatsit qasukkarneqarmat. 2019-mut sanilliullugu 2020-mi 10,6 procentimik qaffiarpoq. Tamanna liiterinngorlugu 36.000-iuvoq. Amerlasuut imigassamik aalakoornartulimmik attuinnngilluinnartarput, ajoraluartumilli amerlasuut imigassamik aalakoornartulimmik ajornartorsiorsinnaapput. 2018-mi innuttaasut peqqissusaannik misissuisitsinermi peqataasuni 15-34 akornanni ukiullit 49 %-ii imigassamik aalakoornartulimmik ajornartorsiorsimasinnaapput, inuusunnerillu 37 %-it meeraanermi angerlarsimaffimmi imigassamik aalakoornartyulimmik ajornartorsiutigisimavaat.

Nalunaarusiap ”Kalaallit Nunaanni 15-iniit 34-nik ukiullit akornanni eqqarsartaatsikkut peqqissuseq aamma peqqissuseq” takutippaa, meeraanermi angerlarsimaffimmi imigassamik aalakoornartulimmik ajornartorsiorfiusuni meeqqat peroriartornerminni persuttarneqarnissamut atonerlunneqarnissamulluunniit annertunerusumik aarlerinartorsiorititsisarpoq. Meeraanermi angerlarsimaffimmi imigassamik aalakoornartulimmik peroriartorsimagaanni inuusuttunut allanut taamatut misigisaqarsimanngitsunut 26-eriaammik anneruvoq. Meeraanermi atonerlunneqarnissaq pingasoriaammik anneruvoq. Taamaammat ilaqutariit meerartallit imigassamik aalakoornartulimmik aseruutaasumik atuisut ikiorneratigut meeqqat persuttaanermut atonerlunneqarnissamullu pinaveersaartitsinikkut illersorneqarsinnaapput.

Meeqqat illersuisuat angalanermini nalunaarusiaani ilisimavarput meeqqat amerlasuut atugarliuuteqartut. Inersimasut imigassamik aalakoornartulimmik imissannginnerat aamma angerlarsimaffimmi toqqissisimanissartik kissaatigalugu meeqqat sakkortuunik oqariartuuteqarput.

Nunarsuarmi peqqinnissaq pillugu kattuffissuup WHO suliniutit pitsaasunik pitsaaliuinnermut sunniuteqarluarsinnaasunik arlalinnik innersuussinikuvoq. Soorlu assersuutigalugu pitsaaliuinnermut iluaqutaammata, imigassat aalakoornartortallit saqqummilaarnerannik pissarsiareeriaannaarneranik nittarsaannerannillu malittarisassuiniikuvoq. Immikkut imigassaarniarfeqalernermi suliniutit taamaattut ingerlarsinnaassavagut, taamaasilluta nunatsinni imigassamik aalakoornartulimmik atuinerup appartinneqarnissaa suliniutigisinnaavarput, tamannalu meerartatsinnut inuusuttortatsinnullu iluaqutaassaaq. Siunissami immikkut imigassaarniarfeqalissagutta maluginiassavarput inuussutissarsiuteqartunut aningaasaqarniarnikkut suliassatigullu annertuumik kinguneqartussaammata.

Corona annertuumik tunillaassuunnerani assersuutitut takuarput tuniniaaneq sassaalliuuteqarnerlu matuneratigut meeqqanut atuartunut qanoq pitsaasumik sunniuteqarsimanersoq, tamatumani ilinniartitsisut meeqqat akornanni annertuumik toqqissisimaneq ukkassisinnaanerlu takusimagamikkut. Politiiniit pitsaasumik aamma oqariartuutigineqarpoq, angerlarsimaffimmi eqqiissivilliornerit, persuttaarnerit aamma imminut toqunnissamik siorasaarinerit annertuumik ikiliarrassimammata. Imigassamik aalakoornartulimmik killilersuisoqarunnaarmat politiit imigassamik aalakoornartulimmik attuumassutilimmik amerlasuunik suliaraqqilerput, tamatumani angerlarsimaffinni eqqiissiviilliornerit, angerlarsimaffinni eqqiissiviilliornerit meerartallit, imminut toquariarnerit, aqqusinermi eqqiissiviilliornerit annertuumik aalakoortut imminnut isumagisinnaajunnaartut. Taamaamat Naalackersuisut oqallisissiaq tamanna tikilluaqqaat.

Naalackersuisuniit taamatut oqaaseqarluta inersuarmi pissanganartumik angusaqarfiulluartumillu oqallittoqarnissaa qilanaaraarput.